

Izhaja
vsak drugi in četrti
četrtak v mesecu.

Naročnina
stane
80 kr. na leto.

Posamezne številke
se dobivajo po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
«Glasnika»
Poljanska cesta 58.

Oglasila
delavcev, ki nimajo
dela, ali delo-
dajavcev, ki iščejo
delavcev, se vspreje-
majo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 19.

V Ljubljani, 8. avgusta 1895.

Letnik I.

Zavarovanje za starost.

Na shodu slovenskega katoliškega delavskega društva v Vižmarjih dne 23. junija tega leta se je sprejela od zborovalcev resolucija, v kateri se izraža potreba postave glede zavarovanja delavcev za slučaj starosti in onemoglosti. Pozivlje in prosi vlado, naj po predlogu državnega poslanca Ebenhocha kmalu izdela in predloži načrt te postave državnemu zboru.

Da je zavarovanje delavcev za slučaj starosti ali onemoglosti za delo res potrebno, vidimo lahko iz vsakdanjih skušnj. Koliko je ljudij, ki so vse svoje mlade moči pustili po tovarnah, po rudnikih in plavžih, da celo pri raznih občinskih in družih delih. Ko pa pride čas onemoglosti morda vsled krivde dotičnega delodajavca, potem z Bogom, saj nisi več za delo. Nobeden ne praša starega nesrečnika, ali ima od česa živeti. Tisti, kateri bi moral imeti dolžnost skrbeti za onemogle delavce, tisti jih brez usmiljenja podi od sebe. Ne pomišljajo, da je delavec, preden je postal nezmožen za delo, žrtvoval njemu svoje moči, — svoje vse. Nemogoče je v sedanjih razmerah, si pridobiti iz dela svojih rok toliko, da bi bilo mogoče živeti na starost brez truda za vsakdanji kruh. Vsled tega preti vsakemu delavcu na starost ubožstvo in beraška palica. Kako mora biti hudo prositi kruha na stara leta z zavestjo, da tega ni dotičnik sam kriv. Zadnji čas je toraj, da začnejo možje, ki imajo v rokah moč, misliti na to, kako da bi se odpravil ta nedostatek. Dolžnost države je, skrbeti v vsakem oziru za svoje podložne. Posebno pa bi morala gledati na to, da je kolikor najmanj mogoče takih beračev, ki so vse svoje moči žrtvovali drugim, na starost morajo pa sami prositi kruha. »Kedor dela dokler je pri moči, naj bo popolnoma z vsem preskrbljen, kadar ne more več delati.« To bi moralo biti splošno načelo.

Vsakega delavca težka, da najhujša skrb je, kaj bo takrat, ko ne bo mogel več delati. Te skrbi ga mora in more rešiti le država s svojo veljavo in močjo. Poleg tega, da bi bili delavci s zavarovanjem za starost rešeni težke skrbi, katera jih muči vse življenje, imele bi pa tudi posamezne občine in dežele veliko korist. Vzemimo na primer malo kmetsko občino, katera nima sredstev niti za najpotrebnejše stvari. Lahko se pripeti, da mora taka

občina skrbeti za več revežev, kateri morda celo niso nikdar živeli v dotični občini. Občina, katera nima niti za svoje potrebe, tudi ne more dostojno skrbeti za svoje uboge. Tako pridejo dotičniki še v večje ubožstvo in nadlogo. Navadno pošiljajo take ljudi na hranu in stanovanje od hiše do hiše. Da je to mučno za vse, to si more vsakdo misliti. Da bi se ustanovile penzijske blagajne brez prisilnosti, o tem še misliti ne moremo, dokler se delavci sami ne bodo predramili iz otroposti do samih sebe. Država more biti le tedaj srečna in dobra, če ima zadovoljne državljane. Ne rečemo da se z zavarovanjem za starost in onemoglost odpravi vse gorje delavcev. Toda trdimo, da se s tem delavstvu odvali težek kamen skrbi od srea. Koliko z večjim upom in veseljem bi gledal delavec v prihodnost, ako ve, da mu ne bo treba beračiti in da je preskrbljen za slučaj, ko ga zapusti tudi edino njegovo premoženje — njegova moč! Dolžnost zavednih delavcev je, da povsodi nastopajo po javnih shodih za prisilno zavarovanje delavcev za slučaj starosti in nezmožnosti za delo. Ne čakajmo socijalno demokratičnih nebes, katera nam obešajo tako visoko, da jih nikedar ne bomo dosegli. Delajmo pa združeno na podlagi krščanske pravičnosti za zboljšanje svojega stanu, katero je dosegljivo, če bomo složni in vstrajni. V to pomagaj Bog in krščansko-socijalna delavska organizacija!

Naša organizacija.

Slov. katol. del. društvo je imelo v nedeljo 28. jul. društven shod. Prvi govornik je govoril o nedeljskem počitku in se posebno oziral na delavski obrt, kjer so najbolj žalostne razmere. Posebno žalostno je to, da še sedaj, ko je izšla nova obrtna postava o nedeljskem počitku, je večina ostalo pri starem, posebno pri pekih. Kakor so se izjavili pomočniki, se en sam mojster popolnoma drži novega zakona o nedeljskem počitku. Zaradi tega je dolžnost, da store dotična oblastva potrebne korake, da se zakon o nedeljskem počitku strogo izvršuje. Potem je govoril o delavskih stanovanjih, kako so delavci v najžalostnejših razmerah

Delavci, obtniki! Pristopajte množično del. konsumnemu društvu!

vrženi na cesto ali potaknjeni po luknjah, ki so predraga, ko bi bili tudi zastoj v njih, kjer se pokvarja cele družine zdravje, in za to se mora plačevati še 60 do 70 gld. na leto. Že preje polovico predraga stanovanja sedaj še brezsrčni gospodarji tako strahovito dražé, da bodo delavske družine primorane zapustiti mesto in si poiskati v okolici strehe.

Drugi govornik navaja v začetku svojega govora dve dogodbi iz sedanjega časa. Neki socijalni demokrat iz Flanderskega je šel v cerkev in pristopil k mizi Gospodovi; ko je prejel sv. hostijo, jo je vzel iz ust, vstal in šel ven iz cerkve. Potem je šel še v dve cerkvi in tam ravno tako naredil. V gostilni je na to mej groznimi bogokletstvi prodajal sv. hostije svojim soc. sodivjakom. V drugi dogodbi pripoveduje od neke šivilje Hedvike na Dunaju, katera je izdelovala ovratnike; vsak dan je izdelala 12 kosov, in 12 kr. je dobila tudi plačila, a od tega je morala dajati gospodarju za šivalni stroj 3 kr. od dneva nazaj, tako da ji je ostalo celih 9 kr. za vse trudapolno delo. Na stanovanju je bila z bolnim možem v neki kuhinji in ko je prišel čas plačati stanovanje, in ni imela s čim, je hotel gospodar vreči ubogo revo na cesto. Zaradi tega je bila prisiljena, da si je pomagala, kakor je vedela in znala. Imela je izdelanih 60 ovratnikov in te je prodala, da je mogla še ostati pod streho. Ali ko je izvedel njen delodajavec ali bolje rečeno izmozgovavec, jo je naznanil sodniji, in morala se je zagovarjati pred sodnikom zaradi izneverjenja. Govornik razvija, kako sta si v zvezi duševna in telesna propalost. Obe dogodbi sta sad nove dobe. Ta doba se je pričela z odpadom od Boga. Visji učeni stanovi so se jeli rogati veri in nravnosti; s tem se je izgubila pravičnost in ljubezen izmed ljudij in nastale so žalostne družabne razmere, ki jih gledamo sedaj. V teh razmerah so preprosti ljudje jeli posnemati učene bogotajce; brezverstvo in nenravnost se širita povsod. Proti temu družabnemu zlu, proti krivicam, ki se godé ljudstvu na duši in na telesu, proti tem boleznim, ki se plodé kakor kuga med nami, nima novodobna država nobenega pripomočka. Ubogo sužnjo, ki v skrajni sili proda par ovratnikov, pa tira pred sodišče. Krščanska vera takega slučaja ne smatra za greh; pač pa imenuje med vnebovpijočimi grehi: 'delavcem in najemnikom zaslužek zadrževati in utrgovati'.

Grozna revščina, ki nam jo kaže popisana dogodba dunajske šivilje in ki se večkrat dogaja, dokazuje, da je vzrok družabnemu propadu to, ker ljudje nimajo, da bi si kupovali potrebnega živeža, obleke in stanovanja. Če bi bilo premoženje primernejše in pravičnejše razdeljeno, če bi bilo torej delo pravičnejše plačano, bi tudi kmetje in obrtniki več in dražje prodajali svoje izdelke in pridelke. Razvoj v proizvodjanju bi ne bil v žalost, marveč v veselje vsem stanovom — —. Shod je bil dobro obiskan.

Katoliško društvo za delavke v Ljubljani se je vsled velikonočnega potresa, kakor marsikatero drugo borilo za svoj obstanek. Dasi društvena dvorana na Žabjaku sama na sebi ni bila nevarno poškodovana,

vendar je bilo ostalo poslopje, posebno vhod v dvorano v tako nevarnem stanu, da društvo svojih prostorov ni moglo rabiti. In ker je justična oblast nameravala podreti celo poslopje, se je društvu stanovanje odpovedalo, tako da je bilo začetkom meseca majnika brez strehe. društveno vodstvo je iskalo po vsem mestu primernih prostorov, toda zastoj, ker je vsak, količkaj primeren kotichek oddan. — Nameravali smo že zgraditi barako za društvene namene, tudi prostor smo že dobili po naklonjenosti Vincencijeve družbe — toda denarja ni bilo, ker smo za pohištvo, harmonij, oder, podpore, itd. izdali že mnogo stotakov. V taki skrbi za bodoči obstanek je imelo društvo meseca julija jedini shod med potresno dobo v prostorih katoliške družbe. Tu se je sklenilo, da č. g. predsednik še enkrat potrka pri slav. c. kr. deželnem sodišču, da nam še nadalje za slučaj, ako se poslopje na Žabjaku ne podere, prepusti stare prostore. Hvala Bogu! Njegovo prošnjo so uslišali, dvorana in stopnice so že popravljene in prihodnjo nedeljo 11. t. m. ob 6. zvečer se pričnó zopet navadna tedenska zborovanja, pouk v petju in šivanju. Društvo bode tedaj zopet v starem tiru ter bo, kakor upamo, krepko delovalo za časni in večni blagor zapuščenih delavk. — Njegov blagodejni vpliv in njegova potreba se je očitno pokazala v zadnjih mesecih. Mnogo društvenic in njihovih domačih je po potresu prišlo v največjo silo in pomanjkanje. Pri društvu so iskale gmotne, pa tudi duševne pomoči. Dobile so jo, kolikor so razmere dopuščale. Blagi dobrotniki nas niso pozabili. Naklonili so nam dokaj milih darov, kateri so se vestno med bolne in brezposelne člane razdelili. Naj jim dobrotljivi Bog tisočkrat povrne, naj njihovo dobroto še nadalje društvu ohrani in naj nam nakloni še mnogo novih podpornikov.

Odbor.

Slovensko kat. del. društvo je izdalo v 25. in 26. tednu 63 gld. 30 kr. za podporo svojim obolelim članom. — Preč. g. Al. Puc, hrenoviški župnik, je daroval društvu 5 gld., neimenovan duhovnik pa 10 gld. Bog povrni stotero in obudi mnogo posnemovavcev!

Glasilo nekaterih slov. liberalnih visokošolcev, a pardon, železničarjev na Dunaju »Delavec« prinaša v svoji 14. številki poziv delavcem v tukajšnji predilnici, v katerem jih po svoji navadi vabi v socijalno-demokratski tabor. Ko sem bral dotični poziv, pač nisem vedel, ali bi se smejal, ali pomiloval socijalne demokrate. Pisatelj tistega članka kaže revščino delavcev v predilnici ter pravi, da so delavci v teku jednega leta lahko izprevideli, da jim krščanski socijalisti samo z obljubami mašé usta, ne storé pa zanj ničesar. Dovoljujemo si na tem mestu vprašati socijalne demokrate, koliko so oni v preteku kakih 25 let storili za predilniške ali sploh ljubljanske delavce? In če se socijalni demokratje v resnici brigajo za zboljšanje delavskega stanja, zakaj pa niso delavcem v predilnici nikdar v toliko letih nič povedali o kakem delavskem gibanju? Vprašamo jih tudi, kedaj se je v Ljubljani pričelo delavsko gibanje in resno delovanje za pravice in zboljšanje delavcev? Ali ne z ustanovitvijo slov. kat. delavskega društva? Za so-

cijalne demokrate razun par črevljarjev in krojačev nihče vedel ni. Če vam je res mar delavsko ubožstvo in hočete delavcem zboljšati njihov gmotni položaj, zakaj pa od komaj zivotarečih delavcev pobirate razne doneske, od katerih nimajo nobene gmotne koristi? Če vam je res mar ubogi trpin, zakaj pa živi toliko mastno plačanih vaših voditeljev od krvavo prisluženih delavskih novcev? Prosimo, pojasnite nam! Nam se zdi, da vprezate delavce v dva jarma. Prvi jarem je kapitalistov, drugi pa soc. dem. voditeljev, ki bo morda hujši od prvega. Zato nam je pa ravno slov. kat. del. društvo, v katerem sedi tudi par »priganjačev«, porok, da krščanski socialisti v resnici nesebično delujejo za blagor delavskega stauu. Ako berete »Glasnik«, ste pač tudi lahko brali, koliko da je v tem malem času svojega obstanka dalo podpor svojim potrebnim udom. Da delujemo za delavce, vam bodi dokaz, da smo s požrtvovalnim delom vstanovili delavsko konsumno društvo, ki je last delavcev in od katerega imamo delavci koristi. Kje pa so vaši taki zavodi na Slovenskem? Prosimo vas prav lepo: povejte nam no! Kedaj boste vendar enkrat objavili svoje račune, za koga porabite denar, ki ga plačujejo zagorski rudokopi? »Glasnik« vas je že parkrat vprašal, pa do danes še ni nobenega stvarnega odgovora. Odgovor na »Glasnikovo« vprašanje vprašanje je bil, da g. kaplan v Zagorju v šoli otroke pretepa, iz katerega pa niso razvidni ne dohodki ne stroški. Seveda to nam ni nič mari, toda dostojnost zahteva, da se odgovori. S tem, da molčite, tepete sami sebe.

Razvidno je toraj, da socialni demokraciji ni toliko za delavce, kakor za zlate vire, iz katerih morejo zajemati socialno-demokratični vodje prospeh svojih — trebihov. Zato hočejo preslepiti tudi delavce v predilnici. Kolikor več sužnjev, toliko večji vrelec, toliko več dohodkov. Zakaj pa ne? Krščansko-socialna stranka si je stavila nalogo, po poti pouka in poštenja, na podlagi krščanske pravičnosti in ljubezni, delovati za pravice, zboljšanje in koristi delavcev. Da to nalogo tudi izpolnuje, nam ni treba pisati, ker je očitvidno, ter imate socialni demokratje tudi v vaši sredi o tem priče.

Brezmiselno pa mi ne bomo drli v štrajk, dokler od njega ne moremo pričakovati gotovega vspeha. Sicer bi pa mi ne mogli storiti soc. dem. hujšega, kakor če bi organizirali kak štrajk. Dokaz temu je, da se »Delavec« v nekem drugem članku ravno te številke, spodtika nad predlogom g. Kalana v mestnem zboru, po katerem bi se mestnim delavcem zboljšale res uborne plače. Pravi, da je gosp. Kalan stavil ta predlog samo zato, da bi pridobil delavce na svojo stran. Gospoda soc.-demokratična! Bodite vsaj dosledni, da se nam ne bo treba preveč smijati kozolcem, katere preobračate v svoji nedosegljivo visoki modrosti. V prvem članku pravite, da ničesa ne storimo, da samo ljudstvo slepimo. V drugem vas je pa vže pred enim samim predlogom za zboljšanje delavcev od naše strani strah. V tem strahu pripovedujete svojim vernim, da je to samo »diplomatična reklama.« Vsakdo mora iz tega izprevideti, da socialnim demokratom tu

ni za zboljšanje delavcev. Ko bi jim bilo res zato, potem bi morali odobravati predlog g. Kalana. Mi odobravamo vsak korak, ki meri na to, da ljudstvu res pomaga, naj ga stori kedor hoče, če tudi soc. demokrat, ker nam je za stvar. Sicer pa smo delavci prav hvaležni; če druzega ni, je vsaj za smeh. Če ostane glasilo soc. železničarjev dosledno, bomo imeli gotovo še večkrat kako veselje. Delavci v predilnici in tudi drugi bodo gotovo ostali zvesti naši organizaciji, četudi jim ne obeta zlatih gradov, kakor socialna demokracija. Krščansko-socialni delavci so prepričani, da brez krščanstva ni zboljšanja. Sedanje slabe razmere so nastale, ker nihče neče poznati več krščanske pravičnosti. Kjer se zametuje vera, se zametuje tudi ljubezen do sobrata — človeka. Zato pa je nauk socialnih demokratov o bratstvu laž, ker zametujejo vero. Delavci pa tudi ne morejo verjeti soc. demokratom, ker je med njimi preveč denuncijantov. Celo do policije jim ni predač, samo da morejo zatožiti koga, kakšnega političnega mnenja da je. To pa seveda zopet na korist delavskemu stanu. To naj zadostuje, da delavci spoznajo, kedo jim je pravi prijatelj.

Iz Črnomlja. Močno napreduje krščanska organizacija delavskega stanu na Kranjskem razun Jesenic (Save) na Gorenjskem, kjer bi bilo tako društvo silno potrebno.

Pri nas v Črnomlju bomo osnovali zadrugo kat. rokodelskih obrtnikov za celi črnomeljski okraj s sedežem v Črnomlju. K zadrugi bodo spadali tudi pomočniki in učenci. Pomočniki bodo imeli svoj pomočniški zbor. Tu je treba takega društva, zakaj skoro nikjer na Kranjskem ni obrtnija tako malo razvita, kakor ravno v črnomeljskem okraju. Zadruga se bode osnovala takoj, ko vlada potrdi pravila, katera smo ji dne 23. julija poslali v pregled in potrjenje. Živela prava delavska in obrtna organizacija!

Politika po svetu.

Avstrija. Dr. Kraus je v bivšem drž. zboru predlagal, naj bi se obrtni nadzorniki vsako leto shajali in se tam skupno posvetovali o svojih zadevah. To je sicer dober predlog, toda v sedanjih razmerah bo skorej gotovo zaspal. Naj se posvetujejo nadzorniki še o tako dobrih stvareh, vlada jim njihovih predlogov ne bo potrdila. — Franc Koronini, deželni glavar goriški in državni poslanec, je odložil svoje poslansko mesto.

Laško. V tem kraljestvu, kjer vlada največji nered v političnem in družabnem življenju, imajo dovolj časa, da se pečajo tudi s — slovanskim vprašanjem. Poslanec Denikolo je namreč nedavno pozival laško vlado, naj se dogovori z avstrijsko, da skupno omejita slovanski vpliv na Avstrijskem in na Balkanu. Celjskih par slovenskih gimnazijskih razredov je torej tudi Lahom zmešalo glavo. Zato so pa res vredni usmiljenja.

Belgija je srečno prestala šolski boj. Z 19 glasovi večine je bil vsprejet vladni predlog, da se zopet na ljudskih šolah podučuje krščanski nauk. Socijalisti so z liberalci vred rovali divje proti temu, kar menda mislijo, da preje ne zmagajo, dokler se vsi ljudje ne poživinijo. Njihovega upora besna neumnost se najbolj razvidi iz tega, ker tudi po vladnem predlogu niso dolžni stariši pošiljati otrok h krščanskemu nauku, marveč se jim le ponuja prilika, da to lahko storé.

Nemško. Letošnji socijalni kurz se prične v Dortmundu dné 20. oktobra. — V Mariaberški blaznici so oskrbovali blazne katoliški redovniki Aleksijanci. Letos je izšla neka knjižica, v kateri se je ta do sedaj vedno hvaljeni zavod opisaval jako grdo, češ da redovniki tepejo bolnike i. t. d. Vsled tega je nastala pravda in ubogi Aleksijanci so morali grozno veliko prestati. Toda resnica se že kaže. Dokazalo se je namreč, da sta omenjeno knjižico pisala protestantski pastor Timel in učitelj Klavzing. Ta dva sedaj tožita založnika, ker jima noče plačati. Glavno pričó Saurena so zaprli, ker se je skazalo, da je pričal po krivem. Mi smo doslej molčali o ti pravdi; socijalistični listi so pa po svoji stari navadi ob ti priliki z vsemi silami udarili po katoliških redovnikih. Nesramno obrekovanje so vsi ponatisnili z mastnimi opazkami; o dognani resnici bodo pa molčali. Saj je laž njihovo jedino orožje.

Angleško. Pri zadnjih volitvah so socijalni demokratje do dobra propadli. Šest milijonov glasov je bilo oddanih; za njihove kandidate je glasovalo le 50 tisoč glasov. Toda še ti so bili v velikem številu liberalni. Liberalci so tudi pomagali voditelju socijalističnih rudokopov — judu Pikardu k zmagi. Seveda, jud mora biti povsod na čelu socijalni demokraciji.

Razvedrilo.

Pomočniško življenje.

Pri Šivanki se je delalo »od kosa«, vsak zmed pomočnikov je tedaj lahko odšel in prišel, kadar se mu je poljubilo. Večkrat so delali po noči, zjutraj pa in po kosilu spali.

Majce je delal pridno od šestih do poldne, in od ene do večera. Soboto je sklenil preje.

Martin in Janez sta se smejala, ko ga v nedeljo ni bilo k delu. Šivanka je namreč često šival črez poldan, naj je imel nujno delo ali ne. Raz zvonik so vabili zvonovi v cerkev, mimo so hodili praznje napravljeni ljudje, le v zaduhli delavnici se je delalo na vse pretege. Še-le popoldan se je pustilo delo.

Tomaž ni prišel delat. Lepo se je oblekel in šel ven.

»Nas gospod«, opomni Martin videvši tovariša skozi okno.

»Kako stopa!« reče z zavistjo Janez. Tudi mojster je pogledal ven. Skoraj bi ne bil Tomaža poznal. Ze vnanjost njegova je razodevala, da je pošten delavec.

Ko je zapel zvon, šel je Tomaž v cerkev.

»Klečplazec je«, nasmeje se Janez.

»Toda lepo in ročno dela«, pristavi Šivanka, gledajoč mlajšega pomočnika, ki je znal vse drugo bolje kot delati.

Potem je bilo tiho, le škarje so pele. Šivanka je večkrat odšel v kuhinjo in na vrt. Pomočnika tudi nista bila toli pridna, bolj sta gledala skozi okno kot na delo. Vajenca sta nosila po mestu obleko in račune.

Okrog desetih pride Tone domov z novo suknjo in računom.

»Ali ni gospoda vodje doma?« pozdravi mojster vajenca nejevoljno, ker je denar rabil.

»Ravno je šel v cerkev, pa suknje ni hotel. Naročuje, da držite nedeljski počitek.«

»Nedeljski počitek! Kaj pa zopet imajo? Tudi mi hočemo v nedeljo jesti. In kaj še?«

»Da naj pošlje gospod mojster vajence v cerkev, in ne z delom po mestu«, odgovarja Tone.

Mojstra je polila rudečica. »Zvečer bodem že z njim govoril«, in zažene suknjo v stran. Kmalu je zapustil delavnico, pomočnika isto tako, vajenca sta pa pospravljala.

»Ta ga je vsekal«, pove Tone. — »Prav je storil. Zakaj nimamo miru ob nedeljah?« šepeta drug. »Oče so itak jezni, da v nedeljo delamo.«

Opoldan je hvalil Majce, kako je tu lepa cerkev, lepo petje in podučna pridiga. Šivanka je bil vesel, da hvali pomočnik njegovo rojstno mesto.

»Popoldan so tudi litanije«, zbada Janez smejoč se proti Martinu.

»Bolje vem nego ti, ki še v cerkvi nisi bil, in pojdem tudi. Greh bi bilo postopati, ko je cerkev tako blizo. Doma smo imeli uro daleč v cerkev in sli smo vsako nedeljo.«

»Preveč je bilo«, uči mojster, »lahko bi bili zboleli.«

»Prav nič nam ni bilo. Moj ded so hodili zadnja leta v cerkev vsak dan, dosegli so pa starost osemdeset let.«

Šivanka, pa tudi pomočnika sta spoznala, da se Tomaž ne vda, da nič ne opravijo. Vajenca sta bila razposajena. Večkrat sta jo popihala namesto v cerkev pod kakšen kozolec.

Popoldan je šel Tomaž res v cerkev. Vsedel se je v zadnji klopi, vajenca sta morala stati blizo njega.

Po božji službi bi bil rad šel okrepcat se v kako krčmo, a ni vedel kam.

»Kam pa, mladenič, kam?« oglasi se nekdo za njim.

Ozre se in vidi postarnega moža, ki je sedel zraven njega v cerkvi. Lepo je bil napravljen in se je smehljal kot bi srečal starega znanca.

»Vidim, da imamo v mestu novega pomočnika, ki se zdi biti pošten, ker je bil tudi popoldne v cerkvi«, govori meščan.

»Zdaj pa ne vem kam naj grem v gostilno, da ne pridem med slabe tovariše«, prizna Tomaž.

»Izborno, mladenič!« reče hitro Mrak. »To mi dopade. Škoda, da govori tako prav malo mladih ljudi. Torej iščete družbo, ki ne bi napeljevala h kvartam, pijančevanju in podobnim rečem? Svetujem vam toraj gostilno »pri grozdu.« Tja hodijo meščani.«

»Ne vem, če pridem na ljubo«, zagovarja se Tomaž.
 »Vsacega poštenega človeka imamo radi. Kar z menoj pojdite. Tam-le »k roži« nikar ne hodite, našli bi svoja tovariša. »Pri sodčku« tudi nič ni. Tja hodi vaš mojster. Sami politiki so, veliko bi storili, ako bi — mogli. Drugod je vse namēšano.«

Začudil se je Tomaž, ko je stopil v veliko sobo, kjer so sedeli meščani. Gostilničar je pozdravil Tomaževega spremljevalca, g. svetovalec. Majce je hotel ostati na strani, ali Mrak ga je peljal pred goste. Povedal je, kako se je z njim seznanil.

»Pripeljal sem ga k nam«, sklepa. Dela pri Šivanki in potrebuje nekoga, ki bi ga ohranil na pravem potu, po katerem doslej hodi.«

Postaren mož pravi: »Prav ste storili, Mrak. »Pri roži« lovijo vsakega v svoj socijalni tabor.«

Majce se je vsedel. Na vprašanja od kod je itd. je odgovarjal spodobno. Na prvi hip je spoznal, da je zadel prav. Nihče ni kvartal, zgodaj so se vzdignili; krčmar ni nobenega vstavljal.

»No, ali boste popivali da praznujete modri ponedeljek?« začne Mrak. »Naš gostilničar zapira že ob devetih.«

»Modrega ponedeljka ne praznujem«, odgovori Tomaž. »Počivam že od sinoči; izgovoril sem si nedeljski počitek in moram zgodaj pričeti.«

»Kaj ste si izgovorili?« klicali so možje.

»Nedeljski počitek?« vprašajo vsi.

Tomaž je spoznal, da je izdal, kar ni hotel izdati. Zdaj ni družega pomagalo kot pritrdati. »Da nedeljski počitek. V nedeljo in praznik ne šivam. Stariši so mi tako ukazali.«

»Čudno! Kedo je slišal tak pogoj? Pa pri Šivanki delate, kjer se nedelja nikoli ne praznuje?« čudi se župan.

»Potreboval me je. Ako me bo silil delati, pojdem drugam.«

S spoštovanjem so ga gledali meščanje in nekedo ga je pohvalil: »Dobre stariše imate. Nikjer se ne boste zgubili.«

Razšli so se. Na potu je srečal Tomaž Martina, videl vajenca, a nikomur se ni pridružil. Doma so ga s čudom gledali, češ tako zgodaj pride. Mojstra je takoj popraševala, kje je bil in kako se je zabaval. Povedal je vse.

»Tudi moj mož je tja zahajal, ali zdaj hodi med liberalce.«

Tomaž je šel v sobico in kmalu je počival. Vesel je bil, da je našel tako družbo. (Dalje sledi.)

Socijalni pogovori.

Madridski pekovski pomočniki na Španskem stavkujejo, zahtevajo namreč po 24—48 kr. več na dan namestu hrane, ki so jo dosedaj dobivali pri mojstrih. Hrana je bila res tako slaba, da se ni dala vživati. Sedaj peko za mesto vojaki kruh; nekaj ga pa dobivajo iz Aranjueca in Toleda. — Lažnjivost socijalnih demokratov

se kaj lepo kaže iz tega-le slučaja. Nemška »Arbeiterzeitung« in češki »Socijalni demokrat« sta se spravila nad grofa Černina, češ da najemlje slovaške delavce, jih izsesava in nravno uničuje ne svojih posestvih. To je ponatisnil list »Politische Fragmente.« Nato pa pride popravek od Černinovega oskrbnštva, ki pojasnuje, da Černin še nikedar ni rabil slovaških delavcev. Nemški list, ki so ga socijalno-demokratični obrekovavci spravili na led, pristavlja to-le: »Ta popravek naj bo v svarilo, da se takim poročilom v prihodnje ne bo verovalo. Če mislijo socijalno-demokratični listi, da si bodo pridobivali prijateljev za delavsko stvar s takimi burnimi lažmi, se zelo motijo. Laž ima kratke noge.« Ravno to mislimo tudi mi. — Socijalno-demokratičnih, strokovnih društev se je izkazalo 252 s 339 podružnicami. Skupaj štejejo do 80.000 članov. Izobraževavnih podpornih in političnih društev je 275 z 27.000 člani. — Socijalisti so torej na videz pravo zadeli, ko so jeli snovati »strokovna društva.« Toda žalibog niti polovica členov ne plačuje svojih prispevkov. Sedaj se bodo posebej opozarjamo krščanske stariše in delavke, da bodo o priliki zapodile vsakega plačanega soc. dem. agitatorja.

Kuga našega stoletja. V. Podavši v splošnem umrljivost delavskih vrst, pookremo se še na posamezne vzroke smrti, na bolezni, katere vse delavstvo tarejo. Da so tu pri veliki večini delavcev jetike in sploh tuberkulozne in želodčne bolezni — tedaj bolezni iz oslabiljenja in gladu — to spozna vsak takoj.

Čim večja je umrljivost kakega oddelka, tem razširjenejša je tudi jetika in tuberkuloza. Kakor umrljivost sploh, tako tudi tuberkulozno umrljivost kažejo najmanjšo: mesarji, tesarji, trgovski in gostivničarski pomočniki, barvarji, obdelovavci pene in trstja i. t. d. Pri teh pripada na na 1000 oseb jeden ali največ dva slučaja za jetiko ali tuberkulozo. Jetika besni zlasti pri tovarnih delavcih in sicer tem več, čim večja je umrljivost sploh. Od tega pravila so izvzeti le: kočijazi, kamenarji, kovolivei, ki, dasi imajo primeroma visoko umrljivost, vendar za jetiko v istem razmerju ne umirajo. Zato pa imajo ti delavci veliko večjo bolehavost in umrljivost kakor vsi drugi za pljučnim katarjem, vnetjem pljuč in sploh za drugimi pljučnimi boleznimi. Istotako za pljučnimi boleznimi umirajo velikokrat kovobrusivci, pilarji in valjavci.

Jetika in tuberkuloza sta toraj med delavci največkrat vzrok prezgodnje smrti. To je res delavska bolezen — ne kakor bi z delavčevim delom nujno bila združena, pač pa je nujna posledica njegovega gospodarskega stanja, posledica njegove — revščine. Ta bolezen uniči od 100 umrlih delavcev do 78 oseb! To je seveda najvišje število, pa temu zlasti padejo za žrtev brusivci stekla, katere niči steklen prah, in rokavičarji, ali bolje rečeno, tisti, ki rokavice delajo, te pa uničuje njihova 20—30 kr. dnevna plača, (pri kateri seveda ni družega mogoče, kakor dobiti jetiko). Primerjamo-li razmere jetične umrljivosti pri delavcih z razmerjem iste

umrljivosti pri vsem avstrijskem prebivalstvu sploh, vidimo velik razloček. Od vsega prebivalstva pripada na 100 umrlih samo 13 za jetiko — in v tem številu so vračunjeni tudi delavci s svojimi jetičnimi sobrati. Lahko toraj rečemo: od 100 umirajočih delavcev jih umrje vselej 50, — polovica! — (včasih še več) za jetiko, pri drugih prebivalcih — nedelavcih pa samo 7, ali petnajsti del! 50 pa 7 — o groza!

Seveda, kedor pogleda v tovarne, kjer delajo delavci v malih, slabo zračenih prostorih, kjer se prasi, pari in kadi, v prostorih napolnenih s paro in smradom, če pogleda v delavska stanovanja, v ozke luknjice, ki so prenapolnene z ljudmi, pod zemljo ali na temnem dvorišču, brez luči, ki so mokre in plesnjive, — ta se ne bo čudil!

Kako divja ta strašna delavska bolezen, naj pokažejo vsaj približno naslednje številke:

Vrsta dela.	Od 1000 jih umrje za jetiko	Od 1000 jih umrje sploh	Od 100 umirajočih je jetičnih
I. Delavci v tovarnah delujoči:			
Delavci v tekstilnih tovarnah	5-2	12-88	40
> v tovarnah za povžitnine	5-9	12-22	48
> v tiskarnah	6-1		
> v tovarnah za ilnate in porcelanaste izdelke	6-1	17-40	35
> v steklarnicah	6-2	13-12	46
> v papirnicah in v tovarnah za usnjene izdelke	6-2	9-35	66
> v tovarnah za obleko in sorodne predmete	6-2	13-47	46
> v tovarnah za tobak	8-2	14-08	58
> v mlinih	9-3	17-05	54
Brusilci stekla	18-5	23-07	78
Delavci v obrtnih zavodih delujoči:			
Kovolivci	5-1	15-58	33
Klobučarji	5-3	10-15	52
Delavci v sladarnicah in pivovarnah	5-4	11-95	45
Tekstilni delavci sploh	5-8	11-60	50
Tkaleci	5-9	11-59	50
Valjavci	6-1	17-61	34
Perilci	6-1	11-70	52
Urarji in optiki	6-1	9-12	66
Steklarji	6-2	10-47	59
Strugarji	6-9	11-59	59
Kovobrusivci	7-3	14-60	50
Knjigovezi	8-0	11-80	68
Tiskarji	8-2	12-58	65
Srebrarji in zlatarji	8-7	15-57	56
Rokavičarji	11-7	14-98	78

Takšne so tedaj sedanje razmere! Preudarimo-li, kako je jetika prenesljiva — zlasti kako so posamezni člani jedne družine, v kateri je kedo za njo umrl, nadalje k nji nagnjeni, kako jo podedujejo otroci po starših in jo prenašajo na vse bodoče potomstvo, potem dobimo prav žalostno sliko, katera ni samo za delavce, marveč za celo človeško družbo strahovito svarilo za sedanost, siba za bodočnost.

Kar se tiče drugih bolezni, kot vzrokov smrti, manjka popolnoma ostarelost ne zato, kot bi de-

delavci za njo ne umirali, marveč, ker jih preje iz tovarnen izpusté, da vzamejo beraško palico, ali jih odpusté s kakšno beraško pokojnino, da umró ne kakor delavci, marveč kakor največji reveži, za katere statistika bolniških blagajnic več ne skrbi.

Druge pljučne bolezni razven jetike in tuberkuloze, toraj katari (nahodi), vnetja, in podobne usmrtijo primeroma 12 odstotkov delavcev, ali: za temi boleznimi umrje izmed 100 umirajočih delavcev 12 oseb. Pa tu je zopet vzrok različno razdeljen pri posameznih obrtih. Nad premero večjo umrljivost kažejo: kamenarji (18%), steklarji (19%), pilarji (28½%), izdelovalci godbenega orodja (20%), kovači (19%), brusilci kovov (28½%), obdelovalci pene in trstja (37½%), usnarji (20%), valjavci (18½%), peki in cukrarji (18%), lasničarji (19%), dimnikarji (18%), kočijaži (18%), razvrščevalci cunj (36%), pivovarji in zganjarji (23%).

Za pljučno vnetico umrje tedaj 9, pri kovaških delavcih pa 11 od 100. Največ odstotkov kažejo delavci v lomih in rudnikih, namreč 23,9%, ali 24 oseb na 100 umirajočih; — vsak razumeva zvezo te bolezni z njihovim delom.

Za želodčnimi in trebušnimi boleznimi umrje primeroma 6 od 100 umirajočih. Te bolezni tičijo večinoma v slabi plači in v bednem in slabem načinu delavčevega življenja in po tem se tudi zvišujejo odstotki teh bolezni pri razvrščevalcih cunj na 24, pri opekaških delavcih celo na 31, zraven tega kažejo delavci v lomih in rudnikih (14%), lončarji (12%), pilnikarji (14%), delavci izdelujoči godbeno orodje (13½%), cvetličarji (19%) itd.

Pri avstrijskih prebivalcih sploh znašajo pljučne bolezni 12%, ali od 100 umirajočih jih umrje za temi boleznimi 12 oseb; za želodčno in trebušno boleznijo samo 5 — gotovo velik razloček v primeri z drugimi, ravno naštetimi vrstami: 12 in 37, 5 in 24—31!

Druge bolezni prezremo, ker niso niti tako navadne, niti tolike pomembe. I tu kaže delavstvo sicer večjo umrljivost, pa razločki so deloma manjši in včasih le slučajni.

Da so te ravno našete številke umrljivosti zares le za delavce grozopolne in le delavce desetijo, da pa imajo druge, zlasti bogatejše vrste avstrijskega prebivalstva umrljivost veliko ugodnejšo, se lahko očitvidno in jasno prepričamo, če primerjamo te dve vrsti med seboj. Poglejmo na Dunaj! Primerjajmo tu delavske okraje z okraji bogatašev, bankirjev, visokih uradnikov, posestnikov, plemenitažev in dostojanstvenikov — z nedelavskimi okraji! Kako nam našo resnico o ogromni umrljivosti delavcev potrjujejo! Da, potrjujejo s takimi številkami, o katerih se nismo niti sanjati upali!

Če izpustimo okraje srednje umrljivosti, s srednjimi vrstami občinstva, ostane nam 5 okrajev od vsake skupine, od skupine bogatašev in delavcev.

V okrajih prve skupine pripada na 10.000 prebivalcev:

V I. (Notranje mesto) 114 slučajev smrti.

V IX. (Alsergrund) 165

V IV. (Wieden)	167	slučajev smrti
V VII. (Neubau)	169	»
V VI. (Mariahilf)	185	»

Na 10.000 umrje toraj primeroma 160 ljudij; to število se glede mož zvišuje na 180, pri ženskah pa pada na 145.

Pri drugi skupini okrajev so se pa te številke skoro dvakrat zvečale in sicer:

V XIII. (Hietzing)	301	slučajev smrti.
V XII. (Meidling)	312	»
V XVI. (Ottakring)	320	»
V XI. (Simmering)	323	»
V X. (Favoriten)	349	»

tedaj primeroma 321; glede mož raste število umrljivosti na 330, pri ženskah pa pada na 313 slučajev smrti pri 10.000 prebivalcev. V teh okrajih stanujejo večinoma delavci.

Zadosti! Tako besni med delavci kuga dela pa gladu, kuga našega stoletja — družih vrst občinstva se pa ogiblje.

Vse te številke nam podajajo sliko delavskega blagostanja! Ni treba več besedij — vse te številke govore same, govore kakor zlovestilna sova — naznanjajoč smrt in zopet smrt in smrt — smrt od gladu in dela! Če bi bila to le smrt od dela, bi naredila iz delavcev junake našega stoletja, pa žalibog je to večinoma smrt od gladu — in ta ne dela iz njih junakov, marveč bedne črve, ki umirajo pod težkimi kolesi sebičnega, razkošnega kapitalizma! —

Socijalni pregled. Nemški socijalisti imajo letos od 6—12. okt. vsakoletni shod v Vratislavi (Breslau), kjer se bodo posvetovali mej drugim tudi o kmečkem načrtu. Ta načrt je izdelalo nekaj socijalističnih voditeljev. Brez značajna hinavščina vseh socijalnih demokratov se kaže že iz tega, ker v svojem načrtu trdovratno molče, da mora po njihovih načelih propasti kmečki stan in vse zasebno kmečko posestvo postati splošna last. Svoje protiverske rožičke kažejo jasno v zahtevi, da se mora vse cerkveno in dobrodelnih ustanov premoženje uropati in dati v last državi. Taka je socijalistična, zasebna vera! Svoje bravec posebno opozarjamo na to nemško gonjo. Ker avstrijski socijalisti vedno capljajo za svojimi nemškimi voditelji, bodo gotovo tudi v tem slučaju izpolnili svoj Hainburški oziroma Dunajski strankarski načrt. Kmete hočejo na vsak način vjeti za svoje brezbožne sanje. »Delavec« napoveduje, da izide kmalu knjižica »Slovenskim kmetom v poduk in prevdarek«, ki jo je iz nemških socijalističnih neslanostij sklepal bivši Delavčev urednik Rok Drogenik. Slovenski kmetje bodo brez dvojbe pokazali vrata takim apostolom. — Po uradnih poročilih je rudarjev in topilcev v Avstriji 122.026, ki delajo v 620 rudnikih in 89 plavžih. Med njimi je 109.272 mož, 7209 žen, 5536 mladih delavcev od 16—18 let in 9 pod 16 let starih. Na Štajerskem jih je 14.875, na Koroškem 4113, na Kranjskem 2841, v Istriji 1075. — Koliko je med njimi Slovencev in kaj bi vse dosegli, če bi bili združeni

v lepo krščansko organizacijo, to prepuščamo svojim bravcem v premislek. — Dve socijalistični hudodelstvi sta se zgodili zadnje dni: Jedno pri Miškolcu na Ogerškem, koder so soc. dem. delavci neke steklarnice na grozovit način ubili voditelja tovarni in skrili razmesarjeno truplo v gozdu; drugo se je pa zgodilo v Anisi pri Parizu. Mlad rovarsk delavec je o priliki petdesetletnice rudarskega načelnika Viljmana, ko je ta ravno stopil iz cerkve, ustrelil petkrat nanj in ga nevarno ranil. Imel je v rokah tudi bombo, toda predno jo je mogel zagnati, se mu je razpočila in ga na kosce raztrgala. Tako je socijalistično bratstvo.

Drobtine.

»Delavcu« v odgovor. Odpadnik Hasan paša se je v zvezi dveh socijalistov ponosno razkoračil v zadnjem »Delavcu.« On pravi: »V ključavničarskem oddelku ljubljanske predilnice je med delavci najboljšje sporazumje vladalo, dokler se ni pritepel med nas neki J. V. pristaš krščansko-socijalne stranke, ter je začel sejati prepir med nami.« Laž je to, da se je J. V. kam pritepel; on je najstarejši pomagač na ključavničarskem oddelku; prvi za njim se je še učil rokodelstva, drugi je bil pri vojakihih takrat, ko je on prišel v tovarno. Če že hočete, ste pač drugi pritepenci, ne pa on. Da on ne seje nikakega prepira, o tem je prepričan vsakdo, kdor ga pozna; da ste pa dotični, kateri ga napadate, otročji, o tem je pa tudi vsakedo prepričan, kateri vas količkaj pozna. Kar se tiče raznovrstnih priimkov, naj pogledajo socijalisti sami sebe. Drugače ne znajo govoriti, kakor da zaničujejo in zasmehujejo in kar je največ, še trpinčijo ubozega, nevednega in boječega delavca. Ali vam ni več v spominu A. Magrl, in pa verige, ali ste pozabili na razbeljeno železo, s katerim ste njemu žgali roko, da je moral revež bolan ostate doma, potem si pa upate suroveži nas učiti človekoljubja, ko ga nimate ne trohe do svojega sodelavca? Ako hočete več izvedeti, se pa še oglasite v »Delavcu.« Najbolj pa vas trojico U. R. P. označuje to, da so morali raznovrstni delavci prositi, da jih je vodja prestavil zaradi vaše surovosti k drugemu delu. »Delavec« piše dalje: Paznik F. Z. parnega stroja je večkrat trdil nekemu mojstru: »Vi ste ubogi trpini — a nimate nobene vere.« To je zopet grda laž. Zakaj ne poveste tistega mojstra, kateremu bi bil jaz to rekel? Danes se pa izjavim, da imate vere jako malo in slabo, ako je je sploh še kaj, vsaj se sami izražate, da vam je zasebna stvar. Tisti svet pa, ki ga vi meni dajete, naj vprašam g. dr. Kreka zaradi izrabljevanja delavcev in delavk v katoliških zavodih, vam jaz vračam, da skrbite preje vi za tiste, ki so v vašo skrb izročeni, da boste delali z njimi po človeško, da jim ne bo treba dela puščati zaradi vas. Pri nas bi bili delavci in delavke prav zadovoljni, ko bi se jim tako godilo kakor v katoliških zavodih. »Delavec« dalje piše: »Oglejte si vaše vzgojitelje in voditelje v črnih suknah. Oblačijo se v

najfinejša oblačila, dobro jedo in pijo, — in ne delajo ničesar.« Večina vaših soc. dem. agitatorjev se boljše oblači in več je in pije kakor tudi postopa, nego pa, naši »voditelji«, kateri so vsikdar pripravljeni, naj bo dež ali sneg, vročina ali mraz pomagati vsakemu, kedor koli jih potrebuje. Tisto pomilovanje za nas druge delavce, ki smo v nasprotnem taboru, od vas trojice jaz v imenu vseh drugih delavcev zavračam in izjavljam, da bi nas bilo sram s takimi ljudmi biti v kakem društvu, ali sploh v kaki zvezi. Socijalnim demokratom pa privoščimo tako svojat. F. Z. Štefanov.

Zlatomašnik kanonik Luka Jeran. Dne 4. t. m. je v šenklaški cerkvi ob 6. uri zjutraj daroval oče revežem in dijakom, posebni prijatelj delavskega stanu, jeden največjih podpornikov krščanske organizacije, najzaslužnejši Slovenec č. g. Luka Jeran svojo zlato mašo. Spoštljivo se pridružuje mnogobrojnim častilcem tudi Glasnik in v imenu delavskega stanu vošči tisoč sreč sivolasemu zlatomašniku, ki je žrtvoval celo dolgo življenje v to, da je brisal solze trpečim, da je v vseh dušnih in telesnih potrebah pomagal ubogemu ljudstvu.

Delavska stanovanja. Vsakemu naših bravcev je znano, po kakih stanovanjih se moramo potikati revni delavci. Večkrat ne zasluži delavsko stanovanje družega imena, kakor prava pravcata luknja. Toda še ta, temna, vlažna, v vsakem oziru nezdrava stanovanja mora ubogi delavec nečuvveno drago plačevati. Nezaslišane so pa stanovanjske razmere po grozni potresni katastrofi, kajti škodo, povzročeno po potresu, hočejo gospodarji poravnati s tem, da dražijo že sedaj predraga stanovanja. Navedimo tu le en slučaj: V Trnovem je gospodar, Jožef Semrajc po imenu, ki je po potresu skoro za polovico podražil stanovanja, v katerih bi iz zdravstvenih ozirov niti ne smel imeti stanovalecev. Jedno stanovanje je podražil od 36 na 70 gl., drugo pa od 60 na 100 gl. Ako to ni v nebo vpijoča krivica, potem pa res ne vemo, kaj bi bilo huje. Gospodarji si torej hočejo izkoriščati potresno katastrofo s tem, da dražé delavske luknje.

Delavčevi dokazi. Iz zadnjega »Delavca« smo si izpisali te-le lepe besedice: »svojat«, »nezreli kapelančki — izvrstni farizeji s pestmi, kričanjem in kletvijo«, »srednjeveški mračnjaki in slepitelji ljudstva«. — Kadar mi »Delavca« zavrremo — psuje; če ga vprašamo, naj dokaže svoje zabavljenje, — psuje, če hočemo od njega izvedeti, koliko so že dali naši socijalisti podpore, — psuje, če mu kaj rečemo o svojih podporah ali o konsumnem društvu, — zopet le psuje. Psovanje in zmerjanje združeno z obrekovanjem je njegov jedini dokaz. I, seveda: kakeršni so socijalisti, tak je tudi njihov list.

Delavci na Brezjah. V nedeljo, dne 14. jul. prišlo je na Brezje več sto tovarniških delavcev iz Jesenic in njihovih domačih. Imeli so skupno sv. mašo. Na Marijin altar položili so 20 gld. za cerkvene namene. — Mati božja povrni krščanskim delavcem, ki so si pritrkali od svojega skromnega zaslužka lepi dar, da ga darujejo v

njeno čast, z obilnim blagoslovom! Njena svetišča so pač tudi kraji, kjer zajema delavec v trdem boju za obstanek potrebno moč in vstrajnost, kjer se mu vnema srce in ga navdaja gorečnost, da mu v tem neprestanem delu ne zamre sleherni verski čút. —

Delavska pravica. Jože Žulovec je plišel leta 1869 v Vevško papirnico za delavca; pri nevarnem in težkem delu se je ponesrečil leta 1874 in je prišel popolnoma ob roko, tako, da je postal nezmožen za vsako delo. Dobil ni nikake odškodnine do danes, le takratni vodja papirnice mu je obljubil do smrti stanovanje in tako delo, da je bo lahko opravljal. Hodil je namreč na pošto in nosil pisma sem in tje. Ali prišel je drugi vodja v tovarno in ta je rekel, da ga ne more več potrebovati pri tistem poslu, in ako hoče še nadalje ostati v tovarni, naj vozi s samokolnico po dvorišču težka bremena. Delavec mu naznani, da z eno roko nikakor ne more opravljati takega posla, ali ošabni gospod mu odgovori, da če ne more opravljati tega, potem naj gre iz stanovanja in iz tovarne. Tako je bil postavljen l. 1889 na cesto brez roke in brez vsakega odškodovanja in tolažbe. Delavec se je obrnil na okr. glavarstvo ali tudi tam ni ničesar opravil, potem je poskusil pri obrtnem nadzorniku g. Pogačniku, ta mu je obljubil da bo že lahko napravil, da bo dobil delo nazaj; le toliko časa naj počaka, da bo šel vodja ali nadzornik papirnični drugam, potem bo že skrbel, da pride nazaj. Ali starega delovodja ni več, ubogi ponesrečenec pa je še zmiraj brez pomoči. Zaradi tega se je zopet obrnil na obrtnega nadzornika, da bi vendar storil potrebne korake zanj; poslal mu je pri tem tudi zdravniška spričala. Ali na sedem, reci sedem! pisem še g. obrtni nadzornik odgovora ni dal. Mož je pisal, naj bi mu vsaj spričala nazaj poslal, ali tudi tega ne! Radovedni smo, kedaj bo obrtni nadzornik odgovoril ali poslal spričala nazaj in bomo tudi svojim bravcem poročali, kedaj je zadela taka sreča ponesrečenega Jožeta Žulovca.

Žalostna prikazen današnjega časa je, čimdalje večje število blaznih iz raznih stanov. »Arbeiter Zeitung« poroča večkrat tudi o nanaglem zblaznenju mladih delavcev, kateri si navadno v blaznosti domišljajo pomisleka vredne stvari. Tako je nedavno na Dunaju zblaznel mlad urarski pomočnik, ter si domišljjal, da je kralj vsega sveta in da si more pridobiti v 5. minutah milijone premoženja. Mu ni li ta domišljija prišla iz soc. dem. sanjarij? Kdo ve? Domišljija mladih ljudij je živa in nepremišljena in gotovo nanjo ne vpliva dobro soc. dem. obetanje nemožnih zlatih časov.

Zahvala.

Blagemu dobrotniku delavskega stanu, ki je podaril za konsumno društvo lepi dar 25 gld., izreka tem potom odbor najtoplejšo zahvalo. Bog plačaj!

Prihodnja številka Glasnika izide 22. avgusta.